Stanowisko Wielkopolskiej Rady Rolniczej
z dnia 29 października 2026 r.

w sprawie: kosztów produkcji i cen zbytu jako głównych barier rozwoju gospodarstw rolnych.

Jedną z najważniejszych barier rozwoju gospodarstw rolnych w Polsce jest utrzymująca się presja kosztowa przy jednoczesnym braku gwarancji uzyskania cen zbytu zapewniających opłacalność produkcji. Aktualnie rolników niepokoi relacja cen sprzedaży zbóż, mleka i żywca do zwiększających się kosztów produkcji tj. nawozów, paliwa, energii, pasz i pracy. Z danych opublikowanych przez Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu w październiku 2026 roku sytuacja ekonomiczna wielu gospodarstw rolnych pozostaje trudna. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego we wrześniu 2026 roku ceny skupu podstawowych produktów rolnych wzrosły zaledwie o 0,3% w porównaniu z sierpniem, jednak były o 12,6% niższe niż rok wcześniej. Szczególnie znamienny jest jednak skumulowany wzrost cen środków produkcji rolnej w ostatnich latach. Z analiz Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB wynika, że w okresie od lipca 2021 roku do lipca 2026 roku ceny podstawowych środków produkcji rolnej wzrosły średnio o 53,6%, w tym ceny nawozów mineralnych o blisko 64%, nośników energii o ponad 57%, a maszyn rolniczych o około 66%. W tym samym okresie ceny podstawowych produktów rolnych wzrosły średnio jedynie o 16,9%. Dane te wskazują na utrzymującą się presję kosztową oraz pogorszenie relacji między cenami nakładów ponoszonych przez gospodarstwa a cenami uzyskiwanymi ze sprzedaży produktów rolnych. Sytuację dobrze obrazują także aktualne kalkulacje opłacalności produkcji rolniczej publikowane przez Wielkopolską Izbę Rolniczą, które uwzględniają koszty bezpośrednie i pośrednie, amortyzację oraz nakłady pracy ludzkiej. Wynika z nich, że w październiku 2026 r. produkcja pszenicy ozimej przynosiła stratę na poziomie ok. 565 zł/ha, a kukurydzy na ziarno – ok. 3 249 zł/ha. W przypadku rzepaku odnotowano dodatni wynik finansowy wynoszący ok. 822 zł/ha, co odpowiada rentowności przychodów na poziomie zaledwie 8,9%. Niekorzystna sytuacja występuje również w produkcji trzody chlewnej, dla której kalkulacje WIR wskazują na ujemny wynik ekonomiczny wynoszący ok. 292–379 zł na sztukę, w zależności od przyjętego wariantu zaopatrzenia w zboże paszowe. Wyniki te wskazują na istotną presję kosztową w produkcji rolnej oraz ryzyko niepokrywania pełnych kosztów prowadzenia gospodarstwa przy relacji cen skupu do ponoszonych nakładów.
Rolnicy ponoszą wysokie nakłady na nawozy, środki ochrony roślin, paliwo, energię, materiał siewny, pasze, usługi rolnicze oraz pracę, nie mając pewności czy ceny wytworzonych przez nich płodów rolnych i produktów zwierzęcych zapewnią im godziwe wynagrodzenie. Dłuższe utrzymywanie się przedmiotowych uwarunkowań ogranicza zdolność rolników do inwestowania, modernizacji gospodarstw, wdrażania nowych technologii oraz zwiększania efektywności produkcji. Utrudnia również planowanie działalności w dłuższej perspektywie i podejmowanie decyzji o rozwoju produkcji roślinnej i zwierzęcej.

W ocenie Wielkopolskiej Rady Rolniczej rozwiązanie problemu wymaga działań wykraczających poza doraźne rekompensowanie strat. Potrzebne są rozwiązania poprawiające przejrzystość rynku, pozycję negocjacyjną producentów oraz zdolność gospodarstw do ograniczania kosztów i reagowania na zmiany koniunktury. Zapewnienie opłacalności produkcji rolnej jest warunkiem utrzymania krajowego potencjału produkcyjnego, bezpieczeństwa żywnościowego oraz rozwoju gospodarstw rolnych. Niepewność cen zbytu w połączeniu z wysokimi i zmiennymi kosztami

produkcji ogranicza możliwości inwestowania i zwiększa ryzyko ekonomiczne prowadzenia działalności rolniczej. W związku z powyższym priorytetem powinno być wypracowanie systemowych rozwiązań, które zwiększą przewidywalność dochodów rolniczych i umożliwią gospodarstwom rozwój w warunkach zmiennej koniunktury rynkowej.

W związku z powyższym Wielkopolska Rada Rolnicza zwraca się do Ministra Rolnictwa i Rozwoju wsi o podjęcie działań mających na celu:

1. Analizę możliwości wdrożenia mechanizmów stabilizacji dochodów gospodarstw w sektorach szczególnie dotkniętych wahaniami cen, w szczególności rozważenie dostosowania puli środków na dopłaty preferencyjnych kredytów do bieżących potrzeb gospodarstw oraz wsparcia rolników w skomplikowanych i często kosztownych procedurach kredytowych;
2. Rozszerzenie wsparcia dla sprzedaży bezpośredniej i lokalnego przetwórstwa, poprzez maksymalne skrócenie łańcuchów dostaw w celu zminimalizowania kosztów.
3. Przywrócenie mechanizmów wsparcia na budowę, modernizację i rewitalizację targowisk rolniczych, wzorem PROW 2014-2020;
4. Powierzenie odpowiedzialności i nadzoru instytucjom, które będą reagować na zmianę rynków rolnych.